

KORTEN PÅ BORDET

DEN AMERIKANSKA VITA BOKEN OM KINAPOLITIKEN

Av överste CARL TAUBE

DEN vita bok som nyligen av det amerikanska utrikesdepartementet utgivits under titeln »United States' relations with China», är tydligen ett försök att speciellt för amerikansk publik försvara det fullständiga misslyckandet av den amerikanska politiken i Kina under åren efter det sista världskriget. En imponerande rad av ambassadörer, speciella representanter för presidenten och generaler ha på ort och ställe sysselsatt sig med lösandet av det kinesiska problemet, miljonerna eller rättare sagt miljarderna ha utan tvekan östs ut av en mot Kina välvilligt sinnad kongress, och trots detta är resultatet efter fyra år precis motsatsen mot vad man önskade att uppnå. Den kinesiska nationalregeringen irrar maktlös från den ena huvudstaden till den nästa, dess arméer äro helt demoraliserade och ha förlorat allt värde som stridande enheter, och det är väl bara en tidsfråga för kommunisterna att ockupera praktiskt taget hela Kina. En mycket stor del av den rikliga militära utrustning som överlämnats har utan allvarligare strider hamnat på den kommunistiska sidan, och en betydande del av all den rent finansiella hjälp som givits har fastnat »på vägen» i oärliga nationalistiska ämbetsmäns fickor. Detta är i få ord situationen i Kina sådan den är nu, och den är väl känd i hela världen. Det är givet att de amerikanska skattebetalarna måste fråga: varför har detta skett, varför ha inte alla dessa visa och höga herrar insett, vart det hela pekade, och i tid satt stopp för att ge en hjälp som aldrig kunde leda till någonting? I stort sett besvaras dessa frågor i den vita boken genom att helt skjuta skulden på *en* mans, det vill säga presidenten Chiang Kai-sjeks, enlighet, inkompetens och fullständiga oförmåga att överhuvudtaget regera sina underlydande. Det är en hård dom över en man, som under hela världskriget, icke minst i Amerika, applåderades som en av de ledande förgrundsfigurerna i den gemensamma striden

mot aggression och totalitarism, och detta trots det faktum att han enligt de amerikanska observatörernas mening speciellt under de senare krigsåren långt ifrån fyllde sin utbasunade hjälteroll i det avseendet. Men det talte man inte om vid den tiden...

I den nyutgivna boken har nu sekretessen som omgett allt detta lyfts, åtminstone det mesta, och den ger en mycket detaljerad och väl dokumenterad redogörelse för hela förloppet. Den är en tjock volym på över 1 000 sidor, av vilka mer än hälften, tryckt med fin stil, innehåller som tillägg brev och dokument utväxlade mellan amerikanska och kinesiska officiella personer och myndigheter. Det är alltså en synnerligen värdefull historisk källskrift som sålunda framlagts för allmänheten, men man kan dock icke värja sig för den misstanken att en hel del utelämnats som skulle varit av värde för ett opartiskt bedömande av hela det invecklade händelseförloppet. Särskilt får man aldrig veta något om det dubbspel vilket otvivelaktigt fördes av en viss fraktion inom det amerikanska utrikesdepartementet i opposition mot den officiella politik som följdes av ambassadörerna i Kina. Men det är ju rätt naturligt att så är fallet, då boken, som sagt, är skriven som ett försvar för den amerikanska politiken och dess misslyckande. I förordet, skrivet av den nuvarande utrikesministern, Dean Acheson, säger han som sammanfattning följande: »Det olyckliga men oundvikliga faktum kvarstår, att det ödesdigra resultatet av det kinesiska inbördeskriget icke kunde hindras genom de åtgärder, som vidtogos av Förenta Staternas regering. Intet som detta land gjorde eller kunde hava gjort inom gränserna för sin förmåga, kunde ha ändrat detta resultat; intet som lämnades ogjort kunde ha bidragit till det. Det blev en produkt av inre kinesiska krafter, över vilka vårt land försökte utöva sitt inflytande, men var oförmöget att behärska. Man kom till sist till ett avgörande, och det avgörandet var (från vår synpunkt sett) en bankrutt.»

När man kommit igenom den långa redogörelsen för alla de välmenande men fruktlösa försök som gjordes till en lösning av problemet, förefaller det dock som om en skarp psykologisk blick och framför allt en bättre förståelse av vad man med ett kanske utslitet uttryck kallar för »österländsk mentalitet», hade kunnat åstadkomma något mer än denna fullständiga bankrutt, vilken Acheson öppet erkänner. En del av de höga amerikanska ämbetsmän, som hade med saken att göra, hade genom många års vistelse i Kina lärt sig förstå denna mentalitet, men deras röst blev icke hörd, och de avgörande besluten fattades av folk, som

hade mycket litet begrepp om det hela. Det är nu en gång för alla så, att det är mycket svårt för kineser — och ryssar — att handskas med sanningen på det sätt man fordrar och väntar av västeuropéer. Detta betyder inte att de direkt ljuga, men vid en kontrovers mellan två personer så är den nakna sanningen i regel högst obehaglig för den ena parten, när den nu en gång kommer fram. Och om den kommer fram, kommer den ena parten att »förlora ansiktet», och det måste undvikas. Kineser emellan, undviker man därför att tala rent ut om sanningen; den måste ju finnas i bakgrunden, men man får inte *tala* om den, och den skall vara så att säga underförstådd. En kines resonerar — kanske omedvetet — på följande sätt. »Jag ljuger, eller jag talar inte om hela sanningen, och jag vet att den jag talar med vet detta lika bra som jag, det vill säga att jag ljuger. Det vore en förolämpning emot hans intelligens att tro, att han tror, att jag talar sanning.» Det framgår av den vita boken att ambassadören Gauss förstod detta mycket väl, likaså general Stilwell, general Hurley förstod det inte alls och det tog general Marshall ett helt år innan han lärde sig det. Och den som kanske förstod det minst av alla var, sorgligt nog, presidenten Roosevelt.

Det första kapitlet i den vita boken behandlar de diplomatiska förbindelserna mellan Förenta Staterna och Kina i de hundra åren mellan 1844, då den första traktaten ingicks, och till 1943, då svårigheterna blev allvarigare. De två män, vilka vid denna tid vidmakthöllo den direkta kontakten mellan de två ländernas regering voro ambassadören Gauss och general Stilwell, den senare i hans egenskap av stabschef åt general Chiang Kai-sjek, vilken befattning han emellertid aldrig fick tillfälle att effektivt tillträda. De hade bägge en lång tjänstetid i Kina bakom sig, och de hade framför allt en välgrundad skepsis beträffande kinesiska ämbetsmäns förmåga att ärligt sköta dem anförtrodda offentliga medel. I sina officiella rapporter varnade de därför bestämt emot den nästan obegränsade och okontrollerade kreditgivning som den amerikanska regeringen med stöd av en välvilligt sinnad kongress började med till en regering, vilken de bägge redan vid denna tid visste var både korrupt och högst ineffektiv. Kapitlet ger en full redogörelse för de stora summor som på detta sätt förbrukades till ingen nytta. Det var först och främst ett fullständigt ogaranterat lån på US\$500 000 000, vilket gavs för att i första hand stabilisera den kinesiska valutan. Det slukades fullständigt av de kinesiska sedelpressarna utan att nämnvärt hjälpa statens finanser, och större

delen hamnade i fickorna på de gynnade individer som hanterade distributionen.

Det var illa nog, att de direkta lånemedlen på detta sätt försvunno utan att göra någon nytta, men den kinesiska regeringen hittade på ett annat sätt att mjölka ut miljonerna ur den amerikanska statskassan, som var ändå fulare. Det gick till så, att när antalet amerikanska trupper i Kina började att växa betydligt, särskilt efter Pearl Harbour, framkom helt naturligt problemet, hur de skulle underhållas. De amerikanska soldaterna ville ha god mat och mycket mat och ordentliga kaserner att bo i, och det kostade mycket, speciellt i jämförelse vad som betalades för en kinesisk soldats underhåll. Den kinesiska regeringen begärde därför, att underhållet av de amerikanska trupperna i Kina skulle betalas av USA, och detta beviljades i princip vid mötet i Kairo mellan president Roosevelt och Chiang Kai-sjek 1943. Men mat etc. måste ju betalas i kinesiska pengar, och dem fingo amerikanerna köpa i dyra amerikanska dollar. Någon officiell kurs för dessa transaktioner bestämdes icke i Kairo — det ansågo väl de höga herrarna, åtminstone Roosevelt, vara en detalj som lätt kunde ordnas. Men det blev i själva verket inte alls någon detalj utan en stötesten, som hade inflytande på hela krigets utgång. Vid den tid detta hände, fanns det en officiell kurs av 20 CN\$ (dollars Chinese National Currency, också ofta i boken kallad med det kinesiska namnet *fapi*, ordagrant lagligt betalningsmedel) till en USA\$, vilken emellertid endast användes för inköpet av guld i statsbankerna. På svarta börser var kursen 150 till 200 till en USA\$, med en ständigt stigande tendens. Nu insisterade den kinesiska regeringen på att underhållet för de amerikanska trupperna skulle betalas i amerikanska dollar efter denna officiella kurs om 20 till 1. Med andra ord, man fordrade att amerikanerna skulle betala mellan 8 och 10 gånger *mer* än vad maten etc. kostade i kinesiska pengar. På samma sätt skulle kostnaderna för konstruktion av flygfält m. m. betalas. Det var general Stilwell som först fäste uppmärksamheten på detta fullständigt abnorma förhållande, och det ledde till ett mycket livligt meningsutbyte mellan amerikanska och kinesiska myndigheter. För att ge ett begrepp om de summor det rörde sig om, anföres här ett utdrag av en rapport från krigsministern (Stimson) till president Roosevelt. I april 1944 hade den kinesiska regeringen för underhåll av de amerikanska trupperna och konstruktion av flygfält m. m. utgivit en summa av CN\$10 791 000 000. Enligt den officiella kursen

av 20 till 1 skulle detta motsvara US\$539 550 000, medan det i själva verket med en lågt räknad svartabörskurs på 150 till 1 motsvarar US\$72 000 000. Förenta Staterna hade alltså betalt en summa av US\$467 550 000 som premium på dessa transaktioner. Det hjälpte inte att ambassadören Gauss till utrikesministern (Hull) rapporterade om ett samtal han hade haft med Chiang Kai-sjek personligen, varvid han framhållit att om dessa underliga transaktioner (med två växelkurser) blevo kända i USA, skulle de utpräglade sympatierna för Kina som nu funnos där, betänkligt skadas. Chiang Kai-sjek blev arg och ohövlig, och lämnade rummet med ett förtäckt hot om att dra Kina ut ur kriget såvida inte den officiella kursen om 20 till 1 upprätthölls. Gauss slutar sin rapport med att påpeka att i hans mening vore den enda lösningen en militär kampanj i stor skala för att åter öppna Burma-vägen, men det var väl vid denna tid omöjligt tack vare Churchills och Roosevelts beslut om att göra slut på Tyskland först.

Det är alldeles tydligt, att vid denna tid såväl Gauss som Stilwell gjort sig ytterst impopulära, såväl hos Chiang Kai-sjek och hans närmaste som hos det amerikanska utrikesdepartementet. I Kina därför att de visste för mycket, genomskådade all humbugen och hade den ovanan att säga vederbörande sanningen rent ut, och i USA därför att deras råd icke överensstämde med Roosevelts politik. Det framgår med all tydlighet, att dessa två herrar hade rätt i sitt omdöme om Chiang Kai-sjek och hans närmaste, men det ville man helt enkelt icke tro på i Washington, och de blevo därför snart nödgade att träda tillbaka.

Det andra kapitlet behandlar relationerna mellan det kinesiska kommunistpartiet och det härskande regeringspartiet, Kuomintang. Det innehåller föga nytt, förutom en lång redogörelse för dåvarande vice-presidentens Wallaces besök i Chungking 1944, då han försökte övertyga Chiang Kai-sjek om att Sovjetryssland hade inga som helst avsikter att understödja de kinesiska kommunisterna.

I det tredje kapitlet behandlas den militära och inre-politiska situationen i Kina vid slutet av 1943, sådan den framgår av rapporter till utrikesdepartementet, ej blott från ambassadören Gauss, men även från general Stilwell och en hel del andra amerikanska observatörer. I dessa konstateras att den entente, som vid krigets utbrott 1937 ingåtts mellan Kuomintang och kommunistpartiet, höll på att falla sönder på grund av misstro och misstänksamhet gentemot den andra parten från bägge hållen. Detta förhållande,

säges det, kan mycket lätt leda till ett inbördeskrig, och det är tydligt, att bägge partierna numera äro mer intresserade av att förbereda sig för ett sådant krig än av att gemensamt göra ett slut på kriget mot Japan. Det påpekas vidare, att hela andan och moralen både hos politikerna i Kuomintang, inom arméen och i regeringen hade betänkligt försämrats, medan de kommunistiska ledarna och trupperna hade en högst aktningsvärd framåtanda och vilja att vinna kriget. Med ledning av dessa rapporter och egna iakttagelser hade ambassadören Gauss till Chiang Kai-sjek föreslagit, att ett slags högsta krigsråd skulle organiseras och att detta skulle inbegripa framstående män inom minoritetspartierna, d. v. s. även kommunisterna. Endast om en sådan stark och tolerant regering bildades, kunde Kinas stora resurser komma till utnyttjande för krigets vinnande. Utrikesministern Hull svarade med att instruera ambassadören, att presidenten Roosevelt varmt gillade detta förslag och bad Chiang Kai-sjek att ta det under noggrant övervägande. Detta framfördes, men Gauss rapporterade, att han inte trodde att Chiang Kai-sjek vare sig kunde eller ville sätta det i verket, till följd av hans ingrodda misstro mot kommunisterna och obenägenhet att i någon mån lämna sin egen maktställning. Den militära situationen blev samtidigt ytterst kritisk genom att japanerna i maj 1944 inträngde i Hunanprovinsen och intogo Changsha och Hengyang, senare även den framskjutna flygbasen Kweilin i Kweichow, varifrån till och med Chungking och Kunming hotades. Det var under intryck av denna hotande fara, som presidenten Roosevelt i juli 1944 i ett personligt brev till Chiang Kai-sjek meddelade denne, att general Stilwell hade befordrats till full general, och att det var hans (Roosevelts) bestämda önskan att Stilwell utsågs till befälhavare för alla amerikanska och kinesiska styrkor i Kina, inbegripet de kommunistiska, för att på det sättet åstadkomma en enhetlig ledning.

Presidenten sände general Hurley till Kina som sin personlige representant. Hans instruktioner gingo ut för att underlätta ett samarbete mellan Chiang Kai-sjek och general Stilwell och den senares övertagande av befälet över vissa delar av den kinesiska armén, vidare att övervaka en del leveranser av krigsmateriel, och till sist att upprätthålla en intim kontakt med ambassadören Gauss. Med det första uppdraget misslyckades han mycket snart, då Chiang Kai-sjek begärde Stilwells hemkallande, och likaså med det sista, då Gauss, antagligen stött över att på detta sätt bli desavouerad, anhöll om sitt avsked, vilket omedelbart beviljades,

och Hurley utnämndes även till officiell ambassadör. Samtidigt utnämndes general Wedemeyer till Stilwells efterträdare.

På väg till Kina gjorde Hurley en visit i Moskva, där han hade en lång konversation med Molotov om sin mission, och om förhållandena i Kina i allmänhet. Denne föreläste i detalj för Hurley om Sovjetrysslands politik i Kina, och av hans ord framgick 1) att Sovjetryssland hade intet som helst ansvar för den inre-politiska utvecklingen i Kina, 2) att de s. k. kinesiska kommunisterna icke alls voro kommunister, och att de skulle glömma ordets betydelse, när deras ekonomiska villkor blevo förbättrade, och att 3) Sovjetryssland skulle med glädje välkomna USA:s ansträngningar att ena Kina och ta ledningen av landets ekonomiska och militära utveckling. Det kan förefalla egendomligt att detta svaldes av Hurley utan den ringaste misstanke om att det hela var ren lögn, men han förstod ju mer än väl att en sådan rysk inställning skulle glädja president Roosevelt och befästa hans tilltro till möjligheten av ett samarbete med Stalin.

För att omedelbart söka avvärja det hotande inbördeskriget i Kina begav sig Hurley med kinesiska regeringens gillande till kommunisternas högkvarter i Yenan, där han sammanträffade med deras ledare och mycket snart kom till ett preliminärt resultat i form av ett förslag till överenskommelse med regeringen i Chungking, undertecknat av Mao Tse-tung. Det finns från detta besök ett fotografi av Hurley publicerat i den illustrerade världspressen, där han är avbildad hållande Mao Tse-tung och Chu Teh en under vardera armen i all vänskaplighet. General Hurley ser ut precis som en gammal general skall se ut, det vill säga med rödlett ansikte, små vita mustacher och bröstet fullt av ordensband. De två små kineserna bilda en slående kontrast i sina klumpiga vadderade vapenrockar, men bägge två med ett löje på läpparna från vilket man tycker sig kunna avläsa deras tankar: »Det är ju för väl, att det verkligen finns snälla människor som är så förfärligt lättlurade.» Det förslag som de framlagt såg nämligen mycket bra ut på papperet, men de visste mycket väl, att det icke kunde accepteras av regeringen i Chungking. De fordrade nämligen icke blott inflytande på hela regeringen och det centrala armékommandot, utan även en »rättvis» fördelning av de vapen som nu började levereras från Amerika. Regeringen svarade med ett motförslag, där den visserligen välkomnade de kommunistiska trupperna under ett enat kommando, men detta skulle förbli som det var förut, endast med ett par högre kommunistiska officerare

som bisittare. Beträffande den stora frågan om verklig reorganisation av hela regeringen kom man endast med några vaga löften om demokratiskt styrelsesätt *men icke förrän kriget var slut*. Den mest brännande frågan var emellertid fördelningen av de amerikanska vapnen. General Hurley motsatte sig på det bestämdaste, att några vapen utlämnades till kommunisterna utan regeringens medgivande, men denna inställning delades icke av en del av hans diplomatiska stab i Chungking. När general Hurley på våren 1945 en kort tid var hemkallad till Washington för att rådgöra med högsta vederbörande, passade hans ställföreträdare på att skriva en lång promemoria om situationen i Kina, i vilken han rekommenderade, att kommunisterna omedelbart skulle få del av de amerikanska vapenleveranserna, egentligen därför att i annat fall USA skulle förefalla alltför bundet till Chiang Kai-sjeks personliga regim. Man kunde gärna få tala om för denne, att dessa vapenleveranser skulle göras, men om han bråkade, skulle han *tvingas* att gå med på saken och låta kommunisterna få inflytande på krigsoperationerna. Kanske han hade rätt, men det kunde inte vara så roligt för general Hurley att på det sättet få veta, att hans underordnade rådde den amerikanska regeringen att göra precis det motsatta mot vad han själv önskade. På vägen tillbaka till Kina fick Hurley än en bakläxa från en amerikansk diplomat. Han reste även denna gången över Moskva och hade ett samtal med Stalin och Molotov om situationen i Kina. De upprepade vad han fått veta förut, nämligen att de kinesiska kommunisterna inte alls voro kommunister, att Sovjetryssland icke önskade blanda sig i Kinas inre stridigheter, att de välkomnade och gillade Hurleys ansträngningar att få till stånd ett enat kommando etc. När Amerikas chargé d'affaires i Moskva fick läsa denna rapport skrev han omedelbart hem, att Hurley tydligen blivit lurad och att Stalin inte alls menade vad han hade sagt. I stället hade Sovjetryssland tydligen ambitioner på att återfå sina gamla rättigheter i Mandshuriet, koncessioner i Sinkiang m. m. Detta var nog mycket sant, men det var högst obehagligt för Hurley att på detta sätt två gånger bli desavouerad av underordnade diplomatiska tjänstemän, och vad skulle det amerikanska utrikesdepartementet tro om det hela, när den ackrediterade ambassadören i Kina sade en sak, hans ställföreträdare en annan och chargé d'affaires i Moskva en tredje?

Det fjärde kapitlet i boken behandlar Yalta-konferensen och den kompletterande traktaten mellan Kina och Sovjetryssland och

innehåller intet nytt. Det femte kapitlet handlar om general Marshalls mission i Kina 1945—47 och börjar med en redogörelse för Kinas politiska och ekonomiska ställning vid krigets slut. Kina kom ut ur kriget med en internationell ställning och prestige som det inte haft på flera hundra år. Det var erkänt som en av de fyra stormakter som skulle diktera världens öden, det hade fått tillbaka sina stora och rika besittningar i Mandsjuriet och Formosa, och det hade en säkerligen betydande reserv av amerikanska dollars tack vare både oförbrukade lån och de ovannämnda många miljoner som på ett mer eller mindre ohederligt sätt lurats ur USA. Men denna ljusa tavla förmörkades betänkligt av det ständigt stigande hotet om ett intensifierat inbördeskrig. Kommunisterna hade med ryssarnas goda vilja fått överta en stor del av den kapitulerade japanska arméns utrustning och beväpning, och de hade därför inte alls samma lust till en kompromiss med centralregeringen, som möjligen fanns före krigets slut. Det enande yttre trycket utifrån hade också upphört, och situationen var därför nu densamma som före kriget, med den stora skillnaden att kommunisterna voro betydligt bättre beväpnade och mer krigsvana än då. Trots general Wedemeyers bestämda varningar, försökte Chiang Kai-sjek att omedelbart sätta sig fast i Mandsjuriet, till vilket han saknade militära möjligheter, och resultatet blev en katastrof i stor stil.

Det var under intrycket av dessa alarmerande rapporter som president Truman beslöt sig för att göra än ett försök till medling i konflikten genom att till Kina sända general Marshall som sin specielle representant med uppdrag att söka ena Kina genom »fredliga, demokratiska metoder».

De hundra sidor i den vita boken med tillhörande nittio sidor bilagor, vilka ägnas åt Marshalls mission, ge ett starkt intryck av det oändliga tålamod och den aldrig svikande opartiskhet, som han gav bevis på under sina medlingsförsök. Men de många kompromissförslagen voro aldrig allvarligt menade, och de givna löften höllos aldrig, och detta gäller för båda parterna. Redan under sin första tid i Kina hade Marshall känt behovet av att vid sin sida ha en man med verklig kännedom om Kina och kineser, och för att fylla detta behov utnämndes till officiell ambassadör i Kina Dr Leighton Stuart, vilken i många år varit rektor för det amerikanskt finansierade Yenching-universitetet nära Peiping med bestämd kristen (metodistisk) inställning. Han hade som sådan vunnit stor respekt och aktning inom vida kretsar i Kina, även inom

ämbetsmannavärlden, då en hel del av hans forna lärjungar nu innehade höga poster inom administrationen. Han kompletterade säkert general Marshall på ett utmärkt sätt, och de samarbetade tydligen utan minsta gnissel. När Marshall till sist fann sig nödsakad att begära sin återkallelse, fick Stuart ensam övertaga det svåra värvet att söka medla i den alltmer tillspetsade konflikten. Hans uppgift blev om möjligt ändå svårare än Marshalls, därför att omedelbart efter dennes avresa slutade Chiang Kai-sjek med alla försök till fredlig uppgörelse med kommunisterna och förklarade dem för statens fiender och banditer m. m. Men detta hjälpte inte alls; i stället inträffade den militära debâcle i Mandsjuriet som general Wedemeyer förutsett.

I detta avsnitt förekommer en översättning av det tal som Mao Tse-tung höll i radio den 30 juni 1949, alltså då kommunisternas seger var nära fullständig. Förutom de vanliga våldsamma utfal- len mot de västerländska makterna och USA förekommer följande passus:

»Vi ha vunnit kriget tack vare de vapen som givits oss av Marx, Engels och Stalin, och dessa vapen voro icke maskingevär, utan Marxism-Leninism.» Och det långa talet slutar med orden: »Det kommunistiska partiet i USSR är vår bästa lärare, från vilken vi måste lära. Folkets demokratiska diktatur är det vapen, på vilket vi måste lita för att förena folket i hela landet.» Och ändå finns det fortfarande välmenande människor i världen, inte minst i Amerika, som tro, att den kinesiska kommunismen är en slags nationell rörelse, som intet har att göra med Sovjetryssland. I detta avsnitt förekommer också den rapport, som general Wedemeyer avlämnade efter den inspektionstur som han på order av president Truman företog i Kina på sommaren 1947. Den är synnerligen ingående och detaljerad och ger en fullständigt skrämmande bild av hur grundligt nationalregeringen under bara två år lyckats förstöra de stora möjligheter den hade för ett framgångsrikt arbete vid världskrigets slut. Som exempel anföras här endast ett par fakta. Vad inflationen beträffar citeras den kinesiske finansministern beträffande sedelomloppet under åren 1946 och 1947, av vilken framgår, att detta ökats i medeltal mellan tio och tjugo procent *i månaden* och i juli 1947 uppgick till elva miljoner miljoner. Levnadsomkostnaderna stego under samma period i motsvarande proportion, men mera oregelbundet, stundom med nära hundra procent *i månaden*. Trots all hjälp som lämnats saknade stora delar av den kinesiska armén tillräcklig utrustning, och

det påpekas som ett exempel, att det fanns sexton tusen lastbilar, som inte kunde gå på grund av brist på reservdelar. Och så vidare på alla områden. General Wedemeyer avslutar sin rapport med en del rekommendationer för hur man möjligen skall kunna råda bot mot allt detta elände. Bland annat föreslår han, att Mandsjuriet ställes under förmyndarskap av Förenta Nationerna eller eventuellt av de fyra stormakterna. Visserligen hade Wedemeyer före sin avresa från Kina inför den kinesiska regeringen redogjort för resultatet av sin inspektionsresa, vid vilket tillfälle han icke skrädde på orden i sitt påpekande av allt som brast, på grund av regeringens inkompetens, men hans långa rapport till presidenten hemligstämplades och blev icke publicerad förrän ganska nyligen. Man var, som vanligt, i Washington rädd för att stöta kineserna för mycket genom att visa, att man verkligen menade allvar. Och så fick linan löpa ut, tills katastrofen var fullbordad och man började fråga sig i hela världen: vad har hänt i Kina?

Det sjunde kapitlet i den vita boken innehåller en detaljerad redogörelse för krigsoperationerna 1945—49, baserad på rapporter av de amerikanska rådgivarna och observatörerna. Det är en förbluffande historia om det nationella kommandots fullständiga inkompetens och planlösa handlande, de underlydande generalernas oduglighet och förräderi och truppernas allt mer fullständiga demoralisering. Här citeras endast en del siffror ur en rapport av general Barr, som en tid var chef för de amerikanska militära rådgivarna. I början av 1946 torde regeringstrupperna ha haft en styrka av omkring 3 000 000 emot 1 000 000 kommunister, vilkas beväpning och utrustning var betydligt underlägsen. I februari 1949 hade den nationalistiska styrkan reducerats till 1 500 000, av vilka endast 500 000 voro fältdugliga, medan kommunisterna hade 1 600 000 man fullt effektiva trupper. ... I november 1948 hade nationalisterna efter slagen i Mandsjuriet och Shantung förlorat 33 divisioner, mer än 320 000 man, av vilka 8 divisioner hade fullt modern amerikansk utrustning... Under de 4 1/2 månader, som förflöt mellan Tsinans fall och Peipings kapitulation, förlorade regeringstrupperna en miljon man med omkring 400 000 gevär. General Barr slutar sin rapport med att påpeka, att det av dessa anledningar är fullständigt meningslöst att längre hjälpa nationalregeringen vare sig med vapen eller med personal.

Det sista kapitlet behandlar den amerikanska finansiella hjälpen, som givits till Kina under kriget. Den har i någon mån berörts ovan, här citeras endast en del totalsiffror. Under dessa fyra

år uppgick totalsumman av krediter givna av den amerikanska regeringen till 2 007 miljoner amerikanska dollar. Härtill kommer 186 miljoner från UNRRA och en canadensisk kredit på 60 miljoner, och därjämte ett stort parti ammunition m. m., som överlämnats av den amerikanska armén vid dess tillbakadragande från Kina. Det var inte mindre än 6 500 ton med icke uppgivet totalvärde. Om man så lägger till alla de miljoner, som betalats i överskott för underhåll av amerikanska trupper m. m., kommer man till en total siffra, som inte är långt ifrån tre tusen miljoner.

Men det är inte nog med att denna enorma summa måste avskrivas som en ren förlust. Resultatet innebär också, att den kinesiska marknaden blivit stängd för USA för en antagligen lång tid framåt, för att inte tala om vad det hela betyder världsstrategiskt samt — icke minst — prestigeförlusten. Det är därför ganska naturligt, att det amerikanska utrikesdepartementet har försökt att på detta sätt genom att lägga korten på bordet förklara det gigantiska misslyckandet. Hela skulden skjutes, som sagt, på Chiang Kai-sjek, hans envishet och maktbegär. Det är nog på det hela taget riktigt, men det framgår också med all tydlighet, att den amerikanska utrikesledningen icke kan helt frita sig från ansvaret. På grund av dess, åtminstone under de första åren, vacklande och odefinierade politik, visste ambassadörerna i Kina faktiskt icke vad man önskade av dem. Med litet större fasthet från utrikesledningens sida och med bättre förståelse av den kinesiska mentaliteten hade måhända en lösning kunnat finnas. Amerikanerna är ju vana vid, att när de en gång ta sig an en sak, så lyckas de till sist, kosta vad det kosta vill. I detta fall ha de misslyckats, och detta faktum kommer måhända att vara en nyttig erfarenhet för dem. Acheson har genom den vita bokens utgivande med berömvärd ärlighet lämnat åt den amerikanska publiken att döma om saken, och man måste vara honom tacksam för att ett så värdefullt historiskt dokument blivit tillgängligt så snart efter den behandlade epokens slut.